

МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ РЕСПУБЛИКИ БЕЛАРУСЬ
БЕЛОРУССКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ
ЮРИДИЧЕСКИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра конституционного право

КАЧАНОВСКАЯ Ирина Александровна

**РЕАЛИЗАЦИЯ КОНСТИТУЦИОННОГО ПРАВА ГРАЖДАН НА
ОБРАЩЕНИЕ В ГОСУДАРСТВЕННЫЕ ОРГАНЫ В УСЛОВИЯХ
ФОРМИРОВАНИЯ ИНФОРМАЦИОННОГО ОБЩЕСТВА**

Магистерская диссертация

специальность 1-24 81 02 «Правовое обеспечение публичной власти»

Научный руководитель
Комаровская Анастасия Сергеевна
кандидат философских наук, доцент,
доцент кафедры конституционного
права

Допущена к защите

«___» _____ 2018 г.

Зав. кафедрой конституционного права

_____ Г.А. Василевич

доктор юридических наук, профессор

Минск, 2018

ОБЩАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА РАБОТЫ

Ключевые слова: права и свободы человека и гражданина, конституционное право на обращение, обращение, законодательство об обращениях граждан, реализация права на обращение, книга замечаний и предложений, электронное обращение, петиция, информационное общество, государственное управление, электронное правительство.

Цель работы: комплексный анализ конституционного права граждан на обращение в государственные органы, включая экспликацию механизма его реализации на современном этапе становления информационного общества для последующей выработки предложений по совершенствованию законодательства Республики Беларусь в данной области правового регулирования.

Актуальность работы: текущий характер изменений, направленных на развитие Республики Беларусь как демократического правового государства, обусловлен увеличением роли научно-технического прогресса в жизни индивидов, социальных групп и общества в целом, процессами формирования информационного общества, характеризующимися увеличением роли программно-аппаратных средств сбора и обработки данных в жизни граждан, в том числе существенным облегчением доступа к информации и обмена последней, сокращением временного периода, необходимого для осуществления коммуникации между индивидами и объединением их в те либо иные сообщества. Вместе с тем, недостаточная разработка в правовой литературе проблем развития и дальнейшей демократизации общества и государства на фоне протекающих процессов информатизации определяет актуальность исследований, касающихся тем правового регулирования соответствующих общественных отношений, и в том числе, поскольку право на обращения традиционно рассматривается в качестве ключевого в разрезе реализации гражданином права на участие в управлении государством, – и настоящего исследования.

Объект исследования: общественные отношения, складывающиеся в сфере реализации конституционного права граждан на обращение.

Предмет исследования: нормы конституционного права, регулирующие данные отношения.

Научная новизна исследования выражается в совокупности следующих положений:

1. Право на обращение в государственный орган является важным элементом конституционно-правового статуса личности, а также неотъемлемым элементом правового государства, в сущностном определении которого закреплена идея диалогового взаимодействия с гражданами, как

носителями высокой правовой культуры. Само обращение, при этом, это с одной стороны средство, к которому прибегает гражданин для реализации и защиты своих прав, а также одна из форм участия граждан в деятельности государства, а с другой – механизм, который при должном использовании дает возможность самому государству выявить достоинства или недостатки того или иного правового явления, возникающего в процессе его функционирования.

2. Нормативное регулирование права на обращение требует дальнейшего совершенствования, в том числе путем закрепления в соответствующих нормативных правовых актах принципов, определяющих реализацию права на обращение. Также требуется уточнение перечня субъектов права, уполномоченных на рассмотрение обращений.

3. На современном этапе развития общества и государства имеется необходимость в видоизменении схем реализации права на обращение, как путем отказа от не соответствующих современным реалиям, так и путем нормативного закрепления новых, потребность в которых возникла в результате внедрения достижений научно-технического прогресса.

4. Модель реализации права на обращение путем подачи электронных обращений требует корректировки в части форм и методов идентификации личности заявителя-физического лица.

Диссертация состоит из введения, двух глав и заключения. Деление основной части работы на главы, а их, в свою очередь, на параграфы, подчинено поставленным автором задачам. Объем работы составляет 88 страниц. При написании работы использовалось 148 библиографических источников.

АГУЛЬНАЯ ХАРАКТАРЫСТЫКА ПРАЦЫ

Ключавыя словы: правы і свабоды чалавека і грамадзяніна, канстытуцыйнае права на зварот, зварот, заканадаўства аб зваротах грамадзян, рэалізацыя права на зварот, кніга заўваг і прапаноў, электронны зварот, петыцыя, інфармацыйнае грамадства, дзяржаўнае кіраванне, электронны ўрад.

Мэта працы: комплексны аналіз канстытуцыйнага права грамадзян на зварот у дзяржаўныя органы, уключаючы эксплікацыю механізма яго рэалізацыі на сучасным этапе станаўлення інфармацыйнага грамадства для далейшай выпрацоўкі прапаноў удасканалення заканадаўства Рэспублікі Беларусь у дадзенай галіне прававога рэгулявання.

Актуальнасць працы: цяперашні характар змяненняў, накіраваных на развіццё Рэспублікі Беларусь як дэмакратычнай прававой дзяржавы, абумоўлены павелічэннем ролі навукова-тэхнічнага прагрэсу ў жыцці індывідаў, сацыяльных груп і грамадства ў цэлым, працэсамі фарміравання інфармацыйнага грамадства, якія характарызуюцца павелічэннем ролі праграма-апаратных сродкаў збору і апрацоўкі даных у жыцці грамадзян у тым ліку істотным палепшэннем доступу да інфармацыі і яе абмену, скарачэннем часовага перыяду, неабходнага для ажыццяўлення камунікацыі паміж індывідамі і іх аб'яднаннем у тыя альбо іншыя згуртаванні.

Разам з тым, недастатковая распрацоўка ў прававой літаратуры праблем развіцця і далейшай дэмакратызацыі грамадства і дзяржавы на фоне працякання працэсаў інфарматызацыі абумоўлівае актуальнасць тых даследаванняў, якія датычацца тэм прававога рэгулявання адпаведных грамадскіх адносін, і у тым ліку, паколькі права на зварот традыцыйна разглядаецца ў якасці ключавога ў разрэзе рэалізацыі грамадзянінам права на ўдзел у кіраванні дзяржавай, – і дадзенага даследавання.

Аб'ект даследавання: грамадскія адносіны, якія складаюцца ў сферы рэалізацыі канстытуцыйнага права грамадзян на зварот.

Прадмет даследавання: нормы канстытуцыйнага права, якія рэгулююць дадзеныя адносіны.

Навуковая навізна даследавання выражаецца ў сукупнасці наступных палажэнняў:

1. Права на зварот у дзяржаўны орган з'яўляецца важным элементам канстытуцыйна-прававога статусу асобы, а таксама неад'емным элементам прававой дзяржавы, у сутнасным азначэнні якога замацаваная ідэя дыялогавага ўзаемадзеяння з грамадзянамі, як носьбітамі высокай прававой культуры. Сам зварот, пры гэтым, гэта з аднаго боку сродак, да якога звяртаецца грамадзянін для рэалізацыі і абароны сваіх правоў, а таксама адна з форм удзелу грамадзян у дзейнасці дзяржавы, а з другога – механізм, які пры належным выкарыстанні

дае магчымасць самой дзяржаве выявіць перавагі або недахопы той ці іншай прававой з'явы, якая ўзнікае ў працэсе яго функцыянавання.

2. Нарматыўнае рэгуляванне права на зварот патрабуе далейшага ўдасканалення, у тым ліку шляхам замацавання ў адпаведных нарматыўных прававых актах прынцыпаў, якія абумоўліваюць рэалізацыю права на зварот. Таксама патрабуецца ўдакладненне пераліку суб'ектаў права, упаўнаважаных на разгляд зваротаў.

3. На сучасным этапе развіцця грамадства і дзяржавы ёсць неабходнасць у відазмяненні схем рэалізацыі права на зварот, як шляхам адмовы ад тых, якія не адпавядаюць сучасным рэаліям, так і шляхам нарматыўнага замацавання новых, патрэба ў якіх ўзнікла ў выніку ўкаранення дасягненняў навукова-тэхнічнага прагрэсу.

4. Мадэль рэалізацыі права на зварот шляхам падачы электронных зваротаў патрабуе карэкціравання ў частцы формаў і метадаў ідэнтыфікацыі асобы заяўніка-фізічнай асобы.

Дысертацыя складаецца з ўвядзення, двух глаў і заключэння. Дзяленне асноўнай часткі работы на главы, а іх, у сваю чаргу, на параграфы, падпарадкавана пастаўленым аўтар задачам. Аб'ём працы складае 88 старонак. Пры напісанні працы выкарыстана 148 бібліяграфічных крыніц.

GENERAL DESCRIPTION OF THE WORK

Keywords: human and civil rights and freedoms, constitutional right to appeal, appeal, legislation on citizens' applications, implementation of the right to appeal, a book of comments and proposals, electronic appeal, petition, information society, public administration, e-government.

The aim of the work is a comprehensive analysis of the constitutional law of citizens to apply to state organs, including the mechanism's explication of its implementation at the present stage of becoming the information society for the subsequent development of proposals for improving the legislation of the Republic of Belarus in this area of legal regulation.

Relevance of the work: the current nature of the changes aimed at the development of the Republic of Belarus as a democratic constitutional state is due to the increasing role of scientific and technological progress in the lives of individuals, social groups and society on the whole, the processes of formation of the information society characterized by the increasing role of software and hardware collection and processing data in the citizens' lives, including by significantly facilitating access to and exchange of information, reducing the time required for the realization of communication between individuals and their unification into various communities. At the same time, in the legal literature inadequate discovery of the problems of development and further democratization of society and the state on the background of the ongoing processes of informatization determines the relevance of the research related to the legal regulation of public relations, and since the right to appeal is traditionally regarded as key in the context of realization a citizen's right to take part in the governance of the state, and this research.

The object of the research is social relations, developing in the sphere of realization the citizens' constitutional right to appeal.

The subject of the research is the norms of constitutional law governing these relations.

The scientific novelty of the research is expressed in the combination of the following provisions:

1. The right to appeal to the state organ is an important element of the constitutional and legal status of the individual, as well as an integral element of the constitutional state, in the essential definition of which establishes the idea of dialogue with citizens as holders of high legal culture. The appeal itself, on the one hand, is a resource to which a citizen resorts to exercise and protect his rights, as well as one form of citizens' participation in the activities of the state, and on the other hand, a mechanism which with a proper use, enables the state itself to identify advantages or disadvantages of this or that legal phenomenon arising in the course of its functioning.

2. Normative regulation of the right to appeal requires further improvement, including fixing the principles determined the realization of the right to appeal in the relevant normative legal acts. It also requires clarification of the list of subjects of law authorized to consider appeals.

3. At the present stage of the development of the society and the state, there is a need to modify the schemes of the realization of the right to appeal, both by abandoning those which don't correspond to modern realities, and through the normative consolidation of new ones, the need for which arose as a result of the introduction of scientific and technological progress.

4. The model for the realization of the right to appeal by filing electronic appeals requires an adjustment in terms of the forms and methods of personality identification of the individual applicant.

The dissertation consists of an introduction, two chapters and a conclusion. The division of the main part of the work into chapters, and, in turn, into paragraphs, is subordinated to the tasks posed by the author. The amount of the work is 88 pages. 148 bibliographic sources were used in writing the work.